

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Atskaite par dalību COPA-COGECA un EK darba grupā

Tiešmaksājumi un zaļināšana

1. - 2. decembrī 2016

Izskatāmie jautājumi:

1. Pieredze ar KLP ieviešanu. Prezentācijas (Spānija, Ungārija), diskusija ar biedriem;
2. Tiešmaksājumi;
3. Omnibus regula;
4. Savstarpējā atbilstība;
5. KLP pēc 2020 gada un aptuvenais laika grafiks;
6. Zalināšanas ieviešanas pirmā gada pieredze. (Prezentācija atrodama Agriinfo);
7. Laika grafiks un aktivitātes - novērtēšanas ziņojums par ENP un omnibusa regula.

1. Spānijas pieredze ieviešot zaļināšanu

Ir 760 tūkst. zemnieku, kas saņem maksājumus. No zaļināšanas ir atbrīvoti: bioloģiskās platības, ilggadīgie stādījumi un mazo zemnieku shēmas dalībnieki. Visvairāk ir papuves, (ap 1 milj. ha), tad slāpekli fiksējošie augi zem EFA.

Ungārijas piemērs - SAP ir 145 EUR/ha un zaļināšana 83 EUR/ha

2. Tiešmaksājumi

Ja mēs vienojamies par to, ka tiešmaksājumi ir nepieciešami, tad vajag spēcīgus argumentus par šo jautājumu, lai, tiekoties ar vides organizācijām, ir pretargumenti, ko likt pretī. Tie ir svarīgi, lai pasargātu zemniekus krīzes brīžos, jo nodrošinātu naudas plūsmu. Piemēram, zaļie saka, ka viņiem vajag 15% no budžeta un par to viņi 10% no zemes ar biodaudzveidību nodrošinās. Pēc zaļās kastes principiem patiesībā nevar būt izdevīgi zemniekam, bet tikai nosegt izmaksas, kas rodas ieviešot agrovīdes maksājumus. Bet vides organizācijas sapņo, ka to varēs izdarīt.

3. Omnibusa regula

Septembrī EK nāca klajā ar šo priekšlikumu.

Būtiskākais :

- 1) Saistīto atbalstu visos sektoros var turpināt.
- 2) Aktīvo zemnieku var nepiemērot, ja dalībvalstis to nevēlas no 2018. gada.
- 3) Nacionālo ražotāju grupu atbalsta noteikumos ir izmaiņas. Saraksts ar 11 valstīm, ja grib saņemt atbalstu, tad ir jāprasa atļauja un valsts var dabūt atmaksu.

4. Savstarpējā atbilstība

ES tas attiecas uz 7,5 milj. zemniekiem. Vislielākās neatbilstības ir attiecībā uz lopkopības sektoru, tas ir gandrīz puse no pārkāpumiem. Otrā vietā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu

*Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2016. gada 29. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2016/8, aktivitāte „Latvijas ekspertu darba koordinēšana pārstāvniecībai ES”
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.*

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Lauku tīkls

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

lietošanas pārkāpumi. Kopumā sistēma ir sarežģīta un galvenā problēma ir tā, ka noteikumi ir dažādi ieviesti nacionālajās likumdošanās, līdz ar to ir valstis, kur zemniekiem vieglāk un ir valstis, kur grūtāk ievērot visus noteikumus.

5. KLP pēc 2020 gada un aptuvenais laika grafiks

Publiskā konsultācija par nākotnes KLP no janvāra vidus līdz aprīlim.

Septembrī ietekmes novērtējums un tikai pēc tam EK nāks klajā ar priekšlikumiem (komunikācija, novembrī) tas nozīmē, ka 2018. gadā likumdošanas priekšlikumi. Tajā pašā laikā ir dzirdēts, ka pašreizējā Hogana mandāta laikā, likumdošanas priekšlikumi nebūs. Jāņem vērā, ka 2019. gada maijā EP vēlēšanas un rudenī jauna EK.

Iepriekšējo reizi process aizņēma 3 gadus. Hogans ļoti grib publisko konsultāciju, ņemt vērā dažādus viedokļus, bet iespējams pašam pat nenākt klajā ar jauniem priekšlikumiem. Nākamā gada rudenī būs MMF priekšlikumi (budžets).

Jau maijā sākās sarunas gan semināros, gan darba grupās kā arī nedaudz pieskārs šim jautājumam kongresā. Novembrī bija divi semināri, tiek plānoti arī pirmajā ceturksnī vēl seminārs par klimata pārmaiņām un otrs - kā vienkāršāk skatīties uz zaļināšanu. Plānojas arī seminārs, par lauku attīstību, pēc Korkas konferences. Tūlīt pēc publiskās konsultācijas atvēršanas kopā sanāks KLP darba grupa. Droši vien tāpat kā ar zaļināšanu, arī pēc šīs aptaujas sūtīs vēstuli Komisāram ar savu attieksmi pret aptauju un galvenajiem uzstādījumiem. Slikti, ja ieķersies Omnibusa regulas ieviešana un abas lietas būs kopā!

Attiecībā uz nacionālajām lietām nākamgad ir vēlēšanas Francijā (vasarā) un Vācijā (rudenī). Tas viss var ietekmēt procesa gaitu. Mums ir jādara mūsu mājasdarbi, ir jāstrādā pie pasākumiem, kas veicinātu lielāku stabilitāti mūsu sektorā. Nedrīkstam ierakt galvu smiltīs un domāt, ka viss nokārtosies. Mums ir jābūt proaktīviem, ir jānāk klajā ar aktivitāšu plānu!

! Dažādu organizāciju domas par jauno KLP

Vageningenes (NL) pētījums/priekšlikums ir nonācis pie 5 pīlāriem.

Itālija - tiešmaksājumos ir jābūt vienā līmenī izmaksām ar ieguvumiem, nav jēgas, ja izmaksas ir lielākas kā ieguvumi. Tai pašā laikā nevar uzreiz no tā aiziet, jo ir izveidotas milzīgas un miljonus vērtas sistēmas. Riska menedžments, tam būtu jāstrādā par labu zemniekiem. Ja drīz vairs nevarēs pielietot vairs veterinārās zāles un AAL, tad kura apdrošināšana maksās par zaudējumiem? Ja mašīna ir apdrošināta, bet paši neievērojam piesardzību, tad apdrošināšanu neizmaksā.

Polija - jābūt proaktīviem, nevar pieļaut līdzīgas kļūdas kā iepriekšējā diskusijā par reformu. ASV ir ienākumu stabilizācijas instrumenti, kas ir vairākkārt pielāgoti. Ir vajadzīgs kaut kas līdzīgs.

Itālija - lauksaimniecība nodrošina 15% no IKP, tāpēc nodarbinātība sektorā ir ļoti svarīga.

LT - Tiešmaksājumi ir naudas plūsma, zemes noma, iespēja pabarot bērnus. Tikai saņemot tiešmaksājumus, ir iespējams 10 gados izpirkt zemi dažos LT apgabalos.

Austrija - KLP ir kopēja politika, kas ilgst jau desmitgades. 45-50% no zemnieku ienākumiem ir tiešmaksājumi!!!! Ir nepieciešama elastīga, augstas pievienotas vērtības, sektoru atbalstīšana.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Biodegvielu varbūt drīzumā pazaudēsīm visu izmaiņu dēļ. KLP ir pieļāvusi caur biodegvielu mazināt klimata pārmaiņas.

NL – izskatās, ka ir jābūt modelim tiešajiem maksājumiem, un ir jāizveido kopīga stratēģija kā pasargāt finansiāli spēcīgu pirmo pīlāru.

FR - Neatbild vairs KLP uz mūsu šodienas problēmām, mums ir bijušas sanitāras krīzes, tirgus krīzes, un ne uz vienu esošā politika nav palīdzējusi reaģēt. Sabiedrība, aizvien vairāk ir neapmierināta un neatbalsta tiešmaksājumus. Tāpēc fundamentāli ir jāmaina politika. Neizdosies saglabāt to, ar ko neviens nav apmierināts.

Zviedrija - ir sarežģīti, jo ir notikusi tiešmaksājumu kapitalizēšanās zemes cenās, ir dīvēzemnieki, bet tai pašā laikā sistēma mums ir zināma un pazīstama. Tāpēc nākamajā periodā tā ir jāturpina. Par riska menedžmentu, ir valstis, kur to izmanto, ir grūti pateikt, vai visiem pietiks līdzekļu, un, vai ir iespējams ieviest sistēmu, kas patiešām spētu reaģēt uz cenu svārstībām.

IR - maksājumi palīdzēja izdzīvot. Tirgus risku menedžmentā ir iestrādes, un vairāk kā 10 gadus jau kaut kas darbojas, bet nav nekā tāds, kas derētu visiem riskiem un valstīm.

FI - tiešmaksājumi ir svarīgākais un tāpēc ir par to jācīnās. Ļoti svarīgi ir MLA un saistītais atbalsts. Ir dzirdēts, ka Somija ir nākusi klajā ar vienu pīlāra ideju, bet tur doma bija tikai vienkāršošanu.

DK – svarīgi, lai maksājumi iet zemniekiem.

Portugāle - tas ir politisks jautājums, kas jaadresē Prezidijam. Priekšlikums būt proaktīviem un analizēt dažādus scenārijus. Piemēram, viņiem ir vienāda nauda abos pīlāros, bet citiem lielas atšķirības, tāpēc reakcija uz dažādiem scenārijiem būs atšķirīga.

6. Zaļināšanas ieviešanas pirmā gada pieredze (Prezentācija atrodama Agriinfo)

Saimniecības, kurās ir bijis jāievieš vismaz vienu zaļināšanas prasību, aptver 72% no lauksaimniecības zemes. Saimniecību skaits, kuras ieviesušas vismaz vienu prasību - 36% no kopējiem tiešmaksājumu saņēmējiem.

8% no kopējās lauksaimniecības zemes attiecas kultūraugu dažādošana (10% no LIZ).

EFA attiecas uz 68% no aramzemes platībām. 9% no visas teritorijas.

40% no pastāvīgajām pļavām un ganībām (PPG) ir NATURA 2000 teritorijās. 29% no kopīgās LIZ.

Bioloģiskie - 4% no LIZ. 2% lauksaimnieku un 6% no zemes ir izņemti no prasības par zaļināšanu, jo saimnieko bioloģiski.

Nav būtiskas ietekmes uz zaļināšanu saistībā ar mazo lauksaimnieku shēmu.

Atšķirības ir pie prasībām N fiksējošām kultūrām un starpkultūrām, kur ir dažādi noteikumi.

Rezultātu ietekme uz ražošanu. Izmantoja triju dažādu analīžu metodoloģijas.

Rezultāti parāda, ka ietekme uz ražošanas potenciālu nav būtiska. Ražošana varētu dažādoties par 1,5% un proteīnaugu ražošana palielinātos par 5%. Cenas un sezona rada lielāku ietekmi nekā zaļināšana. Kaut kas saimniecības rutīnā būtu jāmaina tikai 1% gadījumos. Problēma varētu būt tikai tiem, kuri audzē monokultūru. Runājot par zālājiem, var redzēt stabilitāti.

Uzskata, ka papuves platības palielināsies.

Aptaujā vairāk kā 3tūkst., atbildes saņēma.

Liels izaicinājums dalībvalstīm ir jaunu instrumentu izstrādāšana.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Vides organizācijas arī nebija apmierinātas, un teica, ka likumdošanas izmaiņas neatspoguļo realitāti. Visbiežāk bija jautājumi par dažādošanas periodu (vismaz 2 periodus), slāpekli piesaistošajiem mix.

Turpinās analīzi arī par 2016. gadu.

Francijā samazinās zālāji, jo samazinās lopkopības īpatsvars.

Saprot EK, ka tā ir problēma! Bet dalībvalstīm ir pienākums informēt lauksaimniekus.

Īstermiņā ierosina ieviest izmaiņas politikajā ietvarā, lai varētu padarīt vienkāršāku zaļināšanas struktūru - padarot to elastīgāku. Ideja no zālāju saglabāšanas organizācijas, ka ir jātiek skaidrībā ar zālājiem, ko gribam saglabāt, vai reālus PPG vai sētos zālājus! Te ir jāatrod risinājums definīcijā.

Vides organizācijas iesaka papuvi uz 9 mēnešiem noteikt visai ES teritorijai ārpus ziemeļu reģiona.

No LV puses uzdevu jautājumu un paudu neapmierinātību ar pesticīdu lietošanas aizliegumu proteīnaugu platībās un buferjoslās. Vai būs iespējams veikt augu aizsardzības pasākumus, lai ierobežotu karantīnas organismus. Par nākamā gada pārskatīšanu no 5 uz 7 %, it kā ir vienošanās starp EK un vides organizācijām par pesticīdu aizliegumu un tad nebūs 7 %!!!! Tas ir pilnīgi nepieņemami.

Kā lauksaimnieks var cīnīties pret invazīvajiem augiem? Vai ir plānots ieviest vienlaicīgi kādus agrovides pasākumus, lai cīnītos ar to. Un, vai tas nozīmē, ka karantīnas augu atrašanās uz LIZ tiks izņemta no savstarpējās atbilstības prasībām?

FI ir tikai daži varianti attiecībā uz EFA, tikai papuve un slāpekli piesaistošās kultūras! Tāpēc ir labi, ka ir 6 mēnešu prasība papuvei.

Bird Life (Trees Robins) Pesticīdi - eEFA mērķis ir nodrošināt bioloģisko daudzveidību, tāpēc pesticīdu izmantošana ir jāaizliedz. Šī nav proteīnzona, bet EFA. EFA mērķis nav nodrošināt Eiropu ar proteīnaugiem. Papuvju minimālais ilgums katrai dalībvalstij jāizvērtē.

95% zemes var darīt, ko vēlas, bet 5% ir ar ierobežojumiem. Dalībvalstij ir jāpamato, kā varētu kādus pākšaugus izmantot EFA, varbūt ir kādi augi, kas ir fitosanitāri noturīgāki par zirņiem un pupām.

EK atbildes:

Pastāv iespējas, regulas ietvaros, izmantot kādus pasākumus, lai cīnītos ar invazīvajām sugām. Ir jāprasa EK izņēmumu apstiprināšana.

EK uzskata, ka zaļināšana ir viens no inovatīvākajiem instrumentiem. Ir vēl daudz jādara, lai to padarītu efektīvāku. Baumas par vienošanos saistībā ar 5-7% neapstiprina.

7. Laika grafiks un aktivitātes - novērtēšanas ziņojums par ENP un omnibusa regula

Novērtējumu sāka oktobrī un tas ies visu gadu, tas tiks izmantots izstrādājot ziņojumu 2018. gadā par lauksaimniecības politikas rezultātiem pēc 2013. gada. Struktūra šim ziņojumam būs - ievads, EFA kategorijas, metodes, pirmie rezultāti, atradumi un rekomendācijas. Šis ziņojums tiek plānots uz 15 lpp. Balstīsies uz 2015. gada rezultātiem un statistiku no 2016. gada.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Lauku tīkls

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Ekoloģiskā fokusa teritorijas un to potenciālā ietekme uz biodaudzveidību (vides organizāciju prezentācija).

IIEB - prasa analizēt biodaudzveidības ietekmi uz slāpekli fiksējošām kultūrām, uztvērējaugiem un to salīdzinājumu ar papuvi, žogiem un laukmalām. 1/4 daļa vai 3,5% no aramzemes var tikt uzskatīta kā augstas kvalitātes EFA. Slāpekli piesaistošas kultūras nedod lielu pienesumu biodaudzveidībai. Rekomendācijas - dalībvalstīm ir jāatskaitās par zaļināšanas ieviešanu (piem. par 2015. gadu šobrīd vēl FR un Skotija nav devušas atskaiti). Nevar uzskatīt par EFA lucernu 2 mēnešus. Cūkupupu audzēšana 6 mēnešus būtu ļoti apsveicama, nevis 1 mēnesi! Ja sakām, ka starpkultūra ir svarīga ziemas periodā, tad 8 nedēļas neder. No 5 līdz 7% neko nedos, ja dalībvalstis nepiespiedīs ieviest stingrākus noteikumus.

Diskusija:

Vācijā par EFA, sanākot kopā dažādām organizācijām, diskutēja, ka buferjoslas būtu labākais. Lauksaimnieki atzina, ka ir daudz buferjoslu, bet paši lauksaimnieki negrib tās pieteikt uz zaļināšanu, jo ir gana liels administratīvais slogs.

FR saka, ka ir vajadzīgi ilglaicīgi novērojumi, lai izdarītu secinājumus, jo laika apstākļi ievieš korekcijas. Bioloģiskā daudzveidība nav galvenais KLP. No vides organizāciju puses viņi atbalsta atmatas, bet tad nevajadzēja lobēt iepriekšējā periodā, lai obligāto atmatu noteikumu atceltu.

EK atbild, ka attiecībā uz laukmalēm, jaunie grozījumi palīdzēs mazināt birokrātisko slogu. Nav korekti celt traci par pirmo ieviešanas gadu, jo tajā vairākās valstīs bija pieejami maz pasākumi.

Maira Dzelzkalēja-Burmistre

Paraksts